

EL PLA MUNICIPAL PER A LA INCLUSIÓ SOCIAL, UNA NOVA AGENDA LOCAL

SECTOR DE SERVEIS PERSONALS

Dossier

El Pla municipal per a la inclusió social és el fruit de processos i aportacions diverses i plurals. L'any 2002, el Consell Municipal de Benestar Social (CMBS) va aprovar la proposta d'elaboració d'un pla d'actuació per abordar les situacions de pobresa i exclusió social a Barcelona. L'any 2003, la Comissió Europea estableix la dimensió territorial—regional i local—com un component bàsic de l'Agenda Social Europea, per mitjà del qual la UE es dota d'un marc estratègic de referència per a la inclusió social. L'any 2004, el Consell Plenari de l'Ajuntament de Barcelona aprova el Programa d'actuació municipal 2004-2007, on s'explicita ja de forma ben nítida el compromís amb l'elaboració d'un Pla d'inclusió local.

El disseny del Pla municipal per a la inclusió social s'ha volgut plantejar des d'una òptica global de ciutat. D'aquesta manera, s'ha pretès fer de la participació i la transversalitat els vehicles del procés. Participació, per tal d'incorporar el conjunt d'actors institucionals, associatius i comunitaris—i aquí el CMBS i el Grup de Treball d'Inclusió han estat un espai d'interlocució clau—que operen en el terreny de la inclusió. Transversalitat, per tal d'integrar les accions que des dels diferents sectors i districtes de l'Ajuntament s'impulsen per a la inclusió social. En aquest sentit, s'han incorporat en el procés, principalment, els àmbits municipals de Benestar Social, Persones amb Discapacitat, Cultura, Educació, Dona, Drets Civils, Salut, Joventut, Esports, Ocupació, Habitatge i Urbanisme.

El Projecte CASE (*Cities Combat Against Social Exclusion*), promogut i finançat per

la Comissió Europea a través d'Eurocities¹, va permetre conèixer i analitzar les iniciatives de moltes associacions de la ciutat des de la perspectiva de la inclusió social. Els resultats del projecte CASE van quedar reflectits en un document final, la *Guia de bones pràctiques en la lluita contra l'exclusió social a nivell local*, que proporciona una anàlisi comparativa a escala europea, i el recull de les millors iniciatives (bones pràctiques) de cadascuna de les ciutats participants en el projecte. El resultat va anar més enllà de l'àmbit local i es va traduir en un conjunt de recomanacions que Eurocities i l'EAPN (European Anti-Poverty Network) han fet a la Unió Europea per treballar la inclusió social en l'àmbit local.

El text del Pla és, per tant, el resultat del conjunt de reflexions i aportacions fetes, entre d'altres, des de la taula intersectorial municipal, des del Consell Municipal de Benestar Social, des dels espais tècnics i polítics de coordinació del Sector de Serveis Personals i de la Comissió de Cultura, Educació i Benestar de l'Ajuntament, i des del conjunt d'actors participants en el projecte CASE.

Un canvi en la perspectiva de la lluita contra la pobresa i l'exclusió

El Consell Europeu de Lisboa, reunit els dies 23 i 24 de març de l'any 2000, va instar els Estats membres i la Comissió a adoptar mesures que generessin un impacte directe en la reducció dels riscos i les situacions de pobresa i exclusió social abans de 2010. Els dies 7, 8 i 9 de desembre de 2000 el Consell Europeu de Niça fa un pas

endavant en l'Agenda Social Europea i fixa els objectius de les estratègies públiques per a la inclusió social:

- Foment de la participació en l'ocupació
- Promoció de l'accés universal a recursos, drets, béns i serveis
- Prevenició dels riscos específics d'exclusió
- Actuació a favor dels col·lectius més vulnerables
- Mobilització de tots els agents: institucionals, socials i privats

El mateix Consell de Niça elabora una declaració d'orientació programàtica on explicita les dimensions que hauria de considerar l'abordatge integral de les situacions de pobresa i exclusió. Aquest abordatge en preveu els àmbits següents:

- La política laboral, afavorint l'increment de les taxes d'activitat i d'ocupació
- La protecció social en les seves dimensions de salut, atenció a les dependències i garantia d'ingressos
- L'accés a l'habitatge, el dret a la mobilitat i a un entorn urbà de qualitat
- L'educació, la cultura, el temps lliure i l'accés a la societat de la informació
- La prioritització dels grups especialment vulnerables: minories ètniques, infància, gent gran i persones amb discapacitat

¹ Xarxa d'autoritats locals europees que representa 94 ciutats de 26 països europeus i que té com a principals objectius: a) promoure polítiques urbanes europees i potenciar la implicació de les ciutats en el procés de construcció de la Unió; b) millorar la qualitat de vida de la ciutadania d'Europa exercint la seva influència en l'agenda europea; c) incrementar la transferència de coneixement, experiència i bones pràctiques entre ajuntaments a Europa.

- La igualtat entre les dones i els homes com a principi transversal
- El criteri operatiu de subsidiarietat territorial i d'actors

Per a la posada en pràctica dels objectius de lluita contra la pobresa, el Consell va instar els Estats membres a elaborar plans estatals d'acció a favor de la inclusió social (PNAin), que havien de plasmar els objectius comuns en l'àmbit dels Estats per mitjà d'un mecanisme de coordinació oberta, abans de juny de 2001. L'elaboració d'aquests plans va permetre a la Unió Europea desenvolupar un enfocament més estratègic i integrat en matèria d'inclusió social.

En aquest marc, l'Estat espanyol ha impulsat i ha aprovat el I Pla nacional per a la inclusió social (juny de 2001 - juny de 2003) i el II Pla nacional per la inclusió social (juny de 2003 - juny de 2005).

El I Pla estatal, tot i que es va elaborar sense la pràctica participació dels governs locals, va adoptar els objectius del Consell de la Unió Europea, i va establir que en el període 2002-2003 s'impulsaria l'elaboració i l'aprovació de plans per a la inclusió social en l'àmbit autonòmic i municipal. El II Pla estatal defineix les actuacions territorials com a element clau d'aquesta estratègia d'actuació, i pretén consolidar els plans d'inclusió a les comunitats autònomes i en l'esfera local.

A Catalunya, el Departament de Benestar i Família de la Generalitat es va comprometre a reconvertir el Pla de lluita contra la pobresa i l'exclusió social, aprovat el 2 de maig de 1995, en un pla per a la inclusió social amb la col·laboració dels muni-

cipis i altres agents socials. En aquest sentit, el DOGC de 12 de març de 2003 va publicar el Decret 61/2003, de 20 de febrer, de creació de la Comissió Rectora del Pla d'acció per a la inclusió social a Catalunya, i va presentar l'octubre de 2003 el Pla d'acció per a la inclusió social a Catalunya 2003-2006 (actualment pendent de revisió i aprovació).

L'Informe conjunt elaborat per la Comissió Europea l'any 2004, de seguiment i avaluació dels plans estatals d'acció a favor de la inclusió social, reconeix que "persisteix el repte —després de quatre anys de la Cimera de Lisboa— de garantir un nivell elevat d'inclusió social a tota la UE, i es reitera que la modernització de l'economia ha d'anar acompanyada d'esforços per reduir la pobresa i combatre l'exclusió social". Més enllà d'aquesta nova explicació, la Comissió incorpora unes prioritacions estratègiques fonamentals per a les noves generacions de plans d'inclusió:

- Hauran de reflectir el caràcter pluridimensional de l'exclusió i la inclusió en una gamma d'àmbits d'acció: serveis socials, ocupació, habitatge, educació i salut, principalment.
- Hauran d'establir objectius quantitatius de reducció de la pobresa, per tal de fer més ambiciosa la política pública i facilitar el seguiment i l'avaluació dels PNAin.
- Hauran d'estendre les polítiques d'inclusió social a tots els àmbits territorials.
- Hauran de garantir i incentivar la participació de la societat civil: sindicats, empreses i teixit associatiu.

A partir d'aquestes bases conceptuals reforçades i emfasitzades, la Unió Europea insta tots els Estats membres a tenir en

compte sis àmbits substantius fonamentals en el disseny de polítiques d'inclusió:

1. Promoure i intensificar les mesures actives del mercat de treball, i adaptar-les per respondre a les necessitats de les persones amb més dificultats per accedir a l'ocupació.

2. Garantir que els sistemes de protecció social siguin suficients i accessibles per a tothom, i que prevegin incentius efectius per a les persones que poden treballar.

3. Augmentar l'accés de les persones més vulnerables i en més risc d'exclusió social a habitatges dignes, salut de qualitat i oportunitats d'aprenentatge permanent.

4. Realitzar esforços concertats per prevenir l'abandonament escolar prematur i promoure la transició sense dificultats de l'escola al mercat de treball.

5. Desenvolupar l'objectiu d'eradicació de la pobresa infantil.

6. Impulsar la reducció de la pobresa i l'exclusió social de les persones immigrants i de les minories ètniques.

Aquest marc estratègic d'acció fixat per la UE continua pensat bàsicament en clau de polítiques estatals i d'àmbits competencials molt extensos. En els Estats de tall federal i amb nivells reconeguts d'autonomia local, la dimensió territorial de les polítiques d'inclusió esdevé molt rellevant.

A l'Estat espanyol, un mínim de 13 comunitats autònomes ja han aprovat plans d'inclusió en el marc del procés de Lisboa. Són plans que despleguen accions en àmbits competencials molt importants: polítiques actives d'ocupació, promoció pública d'habitatge social, educació, salut, atenció

social especialitzada, etc. En l'àmbit local són encara poques les iniciatives integrals d'acció per la inclusió social. L'àmbit competencial és més reduït, però els ajuntaments actuen en terrenys de proximitat que són clau per tal de prevenir factors de risc i atendre situacions i col·lectius exclosos des d'una perspectiva de reinserció i normalització social: des de la xarxa bàsica d'atenció social primària, fins als programes d'acció comunitària, passant pels serveis domiciliaris o les polítiques d'atenció a la infància en risc.

En aquest sentit, Barcelona vol ser present de forma activa i en primera línia en el procés de l'Agenda Social Europea. Vol ser un espai urbà compromès amb la inclusió des de les seves pròpies responsabilitats institucionals, i des de la mobilització i la concertació de múltiples energies socials.

Les polítiques municipals per una ciutat inclusiva

El Programa d'actuació municipal (PAM) 2004-2007, aprovat pel Consell Plenari de l'Ajuntament de Barcelona el mes d'abril de 2004, fa una aposta explícita i transversal per una ciutat inclusiva, al servei de totes les persones.

Aquesta aposta s'articula en deu línies estratègiques per al futur de la ciutat. El civisme, l'habitatge assequible, la convivència, l'espai públic, el benestar, la participació ciutadana, la sostenibilitat, la innovació econòmica, la cooperació internacional i l'aprovació definitiva de la Car-

ta Municipal en són els components bàsics, tots ells amb una forta càrrega de compromís per la cohesió social.

Val a destacar, en el context d'aquest Pla municipal per a la inclusió social, les idees clau que es formulen en dues d'aquestes línies estratègiques:

• Barcelona, amb benestar i cohesió

“Volem ser una ciutat que posa a disposició dels ciutadans i ciutadanes les millors condicions per a viure i conviure, que facilita desenvolupar els projectes personals, individualment i col·lectivament. Una ciutat que treballa amb intensitat per la cohesió i la convivència, i que es proposa lluitar expressament contra tota mena d'exclusions, desigualtats, pobresa o discriminacions.

Promourem activament la integració de la població immigrada. Hem d'assegurar una educació pública de qualitat, incloent-hi la xarxa d'escoles bressol. Farem de la cultura, l'esport i el lleure instruments d'inserció social i millora de la qualitat de vida. Promourem la creació d'ocupació estable i de qualitat. Treballarem per millorar les condicions de vida de la gent gran i de les persones amb discapacitat. Incrementarem substancialment l'atenció domiciliària i donarem suport als qui tenen cura de persones dependents. Vetllarem per l'existència d'una xarxa adequada d'equipaments socials.”

• Barcelona, amb més habitatge assequible

“Cal fer realitat el dret a un habitatge digne, donant oportunitats a les persones

que no hi podrien accedir a través dels mecanismes de mercat.

Des de l'Ajuntament de Barcelona continuarem impulsant la construcció d'habitatges de protecció en les diferents modalitats existents. L'Ajuntament incrementarà les dotacions de sòl públic per a habitatge protegit i la inversió per promoure més habitatge social. Cercarem fórmules innovadores per augmentar i millorar l'adequació de l'oferta d'habitatge, impulsant la utilització dels habitatges buits i promovent l'oferta de pisos petits i d'altres tipologies que s'ajustin millor a les noves realitats socials de la ciutat. Promourem de forma especial l'increment de l'oferta de lloguer”.

Les línies estratègiques del PAM no només fixen compromisos de futur. S'expressen també en el conjunt de l'acció municipal de govern. Es concreten en un ventall de polítiques públiques de serveis a les persones, d'habitatge i ocupació que esdevenen, a la pràctica, factors potents i sòlids de desenvolupament humà a la ciutat, i de prevenció estructural de factors d'exclusió.

Totes aquestes estratègies d'acció, que estructuraran l'aportació del govern municipal per a una Barcelona amb cohesió i benestar, tenen, a més, una sòlida traducció presupostària que fa tangible el compromís de l'Ajuntament per la qualitat de vida i el desenvolupament humà a Barcelona.

El marc d'acció social de l'Ajuntament, i els compromisos d'assignació de recursos que se'n desprenen, tenen arrels molt sòlides en la trajectòria de 25 anys de polítiques municipals de serveis a les persones. La transformació de Barcelona des

Polítiques estructurants d'una Barcelona amb benestar i cohesió social

Dimensions del benestar i la cohesió social	Polítiques i plans d'acció municipal (els principals)
El desenvolupament humà	Programes per a l'ocupació Projecte educatiu de ciutat Pla d'escoles bressol públiques Plans de salut de Barcelona Pla estratègic de cultura Pla de biblioteques públiques Programes d'atenció social Pla jove Pla estratègic de l'esport
El dret a l'habitatge i la cohesió territorial	Pla d'habitatge Plans de rehabilitació de barris Plans d'equipaments
La integració de la diversitat	Pla municipal d'immigració Pla d'acollida Programa d'acció del poble gitano
La igualtat entre els homes i les dones	Programa municipal per a les dones Pla contra la violència de gènere
La convivència i l'articulació de xarxes socials	Pla de civisme Programes de promoció social i acció comunitària

d'una situació heretada de greus dèficits socials, cap a un model de ciutat capaç de dotar-se d'un teixit potent d'equipaments i serveis cohesionadors, ha estat un vector prioritari de la política municipal democràtica.

- *La dimensió sociocultural.* El nombre d'escoles, museus i biblioteques públiques municipals ha crescut un 66,3% entre 1988 i 2004 (de 95 a 158). El nombre de persones que accedeixen regularment a aquests equipaments, incloent-hi també els centres esportius municipals, s'ha multiplicat per 13,2 en el mateix període.

- *La dimensió social i sanitària.* D'una ciutat que a mitjan dels anys vuitanta comptava amb 8 centres de serveis socials, un 7% de l'atenció primària de salut reformada i 175 persones ateses a domicili, hem

anat cap a una ciutat amb una xarxa de 33 centres de serveis socials, el 100% de centres de salut reformats, i un servei d'atenció domiciliària en expansió que cobreix avui ja 6.774 persones.

- *La dimensió relacional, participativa i comunitària.* Barcelona, el 1982, disposava d'un sol centre cívic i cap consell municipal de participació social. Vint anys després els barris de Barcelona disposen d'una xarxa de 49 centres cívics, i al voltant d'uns 60 projectes d'acció comunitària dinamitzats des de l'atenció social primària. 652 entitats estan incorporades de forma regular als més de 20 consells i grups de treball de ciutat que funcionen en l'àmbit social.

Aquesta transformació en la dimensió social de la política municipal ha tingut

una clara traducció en el terreny dels recursos econòmics que s'hi han destinat. L'any 1980 l'Ajuntament va destinar 96,6 milions d'euros (en euros constants de 2004) a finançar polítiques socials, és a dir, 50.60 per càpita, amb un esforç relatiu de benestar del 17% sobre la despesa municipal. Vint i cinc anys després, l'Ajuntament assigna 385,8 milions d'euros a serveis personals, que representen 256,00 € per habitant, i un 31% del pressupost municipal.

La millora global dels indicadors de desenvolupament humà a Barcelona, així com la reducció de les desigualtats interterritorials i de renda a la ciutat, tenen sens dubte una diversitat de factors explicatius: des del creixement econòmic global fins a l'aportació del teixit associatiu dels barris, passant per les polítiques públiques d'àmbit català, estatal o europeu. Ara bé, sense infravalorar cap d'aquestes variables, es pot afirmar amb nitidesa que els nivells de cohesió i benestar social assolits avui a Barcelona estan directament relacionats —en són en bona part el resultat— amb el desenvolupament d'una sòlida dimensió municipal de serveis a les persones al llarg de 25 anys d'ajuntaments democràtics.

Ahora, el conjunt de plans d'acció recollits al PAM 2004-2007, vinculats a les diferents dimensions de la qualitat de vida i el desenvolupament humà, són una sòlida garantia de la continuïtat del compromís municipal per una Barcelona amb benestar i cohesió.

D'altra banda, Barcelona s'ha vist travessada recentment per un nombre important de canvis —intensos, accelerats i simul-

tanis— en la seva realitat social. Aquests canvis, presents en totes les realitats urbanes europees, i vinculats a la transició cap a la ciutat del coneixement, han provocat l'emergència de situacions de vulnerabilitat, riscos socials i dinàmiques d'exclusió de noves tipologies. Per tal de fer-hi front, aquest Pla per a la inclusió social presenta una bateria ordenada d'objectius, compromisos d'acció municipal i propostes a la resta d'administracions. La futura millora dels nivells de desenvolupament humà i la reducció de les desigualtats a Barcelona es vincula de forma inherent al desplegament efectiu i sostingut d'aquests compromisos.

Estructura del Pla municipal per a la inclusió social

5 principis rectors

concebuts com a criteris operatius aplicables al conjunt de programes, serveis i accions que omplen de contingut el Pla.

6 línies estratègiques

enteses com els grans àmbits d'acció que estructuraven els objectius i les accions del Pla.

12 objectius operatius

entesos com les columnes vertebrals del Pla.

37 accions

PROJECTES, SERVEIS I RECURSOS ESPECÍFICS ja existents, o per posar en marxa al llarg del període de vigència del Pla.

• Els principis rectors del Pla

Els principis rectors del Pla municipal per a la inclusió social són un conjunt de criteris instrumentals d'acció, criteris que configuren la perspectiva des de la qual cal treballar en el marc de qualsevol programa, projecte o servei d'inclusió.

En l'estratègia de Barcelona per a la inclusió, tan important com el catàleg d'accions són les formes i els models d'abordatge de les situacions personals, familiars, grupals i col·lectives. Barcelona ha estat pionera en la superació del paradigma assistencial del benestar social, i en l'assumpció reflexiva i pràctica d'un model preventiu, proactiu, promotor de condicions de desenvolupament humà, i orientat a la qualitat en els serveis d'atenció social.

El Pla municipal per a la inclusió social és hereu d'aquest bagatge i el situa en el nou context de complexitat i dinamisme que caracteritza la realitat social de la Barcelona del segle XXI.

A. Pràctiques d'inclusió preventives

Cal prioritzar les actuacions orientades a l'afebliment dels factors de risc de l'exclusió social, des d'abordatges preventius i proactius sempre que sigui possible. És necessari vincular els serveis d'atenció a persones o col·lectius vulnerables a estàndards elevats de qualitat i a plans de treball personalitzats cap a l'autonomia i la inserció social.

B. Complexitat territorial i proximitat

Barcelona és una ciutat territorialment complexa. Cal equilibrar la necessitat de visions i marcs generals de ciutat, amb l'aposta pel valor de la proximitat. Per una ciutat inclusiva entesa des de la realitat dels seus barris, des de la vida quotidiana i les pautes d'organització dels temps i d'ús dels espais que realitzen cada dia les persones que viuen a la ciutat.

C. Integralitat i transversalitat

Els processos d'exclusió i inclusió social són multidimensionals; el seu abor-

datge i tractament, per tant, ha de tenir capacitat per integrar recursos i serveis en el marc de plans de treball personals, grupals o comunitaris. Cal, també, facilitar espais de treball transversal entre professionals com a oportunitats per a l'intercanvi, l'aprenentatge i la intervenció conjunta.

D. Participació i comunitat

Si l'exclusió precaritza el desenvolupament personal, els programes d'inclusió han de capacitar les persones, habilitar el paper d'aquestes en tant que agents actius del seu procés d'incorporació social. Alhora, la participació implica l'enfortiment de les xarxes socials i les dinàmiques comunitàries. Una ciutat inclusiva ha de ser una ciutat amb densitat cívica, convivencial i comunitària.

E. Pràctiques d'inclusió innovadores

Barcelona és una realitat urbana altament dinàmica; també ho són els riscos d'exclusió i els itineraris d'inclusió. La innovació permanent enfront les inèrcies, i la capacitat d'adaptació proactiva de les polítiques d'inclusió en una Barcelona en canvi accelerat en són garantia d'èxit.

• Les línies estratègiques del Pla

Línia estratègica 1.
Un sistema públic i universal de serveis socials i atenció a la dependència

• Objectiu estratègic

Proposar i impulsar el reconeixement legal i l'accés efectiu als drets socials, per mitjà de les normes i les polítiques públi-

ques necessàries, en els nivells d'administració competents (autonòmic o estatal), com a garantia estructural d'inclusió a la ciutat.

Aquesta primera línia estratègica del Pla municipal per a la inclusió social pretén fixar la posició de l'Ajuntament respecte d'un conjunt de temàtiques bàsiques en la perspectiva d'una ciutat inclusiva que, d'altra banda, no són a hores d'ara competència municipal, i per tant requereixen instruments normatius, programes d'acció i recursos econòmics que cal activar des de la resta de nivells d'administració.

Així doncs, les formulacions d'aquesta línia estratègica no són compromisos d'acció municipal. Són posicions i propostes que l'Ajuntament de Barcelona trasllada als governs autonòmic i estatal a partir del convenciment que l'abordatge i l'acció pública decidida a l'entorn d'aquestes qüestions és un factor clau per assolir els nivells de benestar i cohesió que volem per a Barcelona.

• Propostes

• Aprovació, per part del Parlament de Catalunya, d'una llei de serveis socials: 1) que reconegui l'accés al sistema de serveis socials en tant que dret de ciutadania, amb caràcter, per tant, vinculant i exigible; 2) que concreti el reconeixement de drets en un catàleg de prestacions coherent amb l'objectiu d'una societat inclusiva; 3) que reconegui, en el marc del paper protagonista dels ens locals en la gestió dels serveis socials, l'especificitat de la ciutat de Barcelona, d'acord amb allò que esta-

bleix la Carta Municipal aprovada pel Parlament de Catalunya.

• Expansió de la cobertura i la intensitat de protecció del sistema de rendes mínimes d'inserció. Evolució cap a una renda bàsica que esdevingui un instrument adequat d'acció contra la pobresa relativa i per a la inclusió social, en la perspectiva de l'objectiu d'eradicació de la pobresa, tal com estableix l'Agenda Social Europea per als països de la Unió.

• Desenvolupament de la Carta Municipal de Barcelona pel que fa a: 1) transferència a l'Ajuntament de les competències en matèria d'atenció social especialitzada; 2) creació, posada en marxa i desplegament del Consorci de Serveis Socials de Barcelona.

• Definició d'un marc de finançament apropiat per al conjunt del sistema de serveis socials a Barcelona, basat en els principis de coresponsabilitat i suficiència de recursos. Aquest nou marc ha de preveure: 1) la transferència, per part de la Generalitat, dels recursos que permetin finançar a un nivell adequat les competències que l'Ajuntament assumeixi; 2) l'increment de les aportacions de la Generalitat fins a igualar, a Barcelona, el nivell de despesa mitjana de benestar social per habitant del conjunt d'ens locals de Catalunya; 3) la incorporació, a la llei de serveis socials de Catalunya, d'un marc de distribució del finançament de l'atenció primària sobre la base de l'esquema dels tres terços.

• Aprovació, per part del Parlament de l'Estat, d'una Llei de protecció a la dependència que faci possible el desenvolupament d'un sistema de serveis i pres-

tacions garantides, tendents a assegurar condicions bàsiques d'autonomia personal a les persones en situació de dependència. Aquesta llei haurà de ser respectuosa amb el marc de distribució competencial sobre serveis socials i, per tant, amb la Carta Municipal de Barcelona.

• Expansió de la cobertura i la intensitat de protecció del conjunt de les pensions no contributives del sistema públic de seguretat social, amb l'objectiu de garantir a tota la ciutadania perceptora d'aquestes prestacions uns nivells de renda dignes, per sobre del llindar de la pobresa relativa.

Més enllà dels punts anteriors, directament connectats a l'àmbit dels serveis i les prestacions socials, cal destacar altres tres dimensions més on l'acció pública autonòmica i estatal és indispensable per tal de reduir factors generals d'exclusió que impacten en la realitat social de Barcelona: l'accés a l'habitatge, l'ocupació de qualitat i la integració de la població immigrant. Cal, en conseqüència:

• una política pública d'habitatge que tendeixi a garantir les necessitats socials d'accedir a un habitatge digne i assequible a amplis sectors de població que no poden fer-ho a través de l'oferta de mercat;

• una política laboral que tendeixi a reduir les taxes d'inserció precària en el mercat de treball, i que aposti per l'estabilitat i la qualitat de l'ocupació —enfront de l'actual fragilitat— com a mecanisme de cohesió social;

• una política d'immigració que tendeixi a reduir substancialment la vulnera-

bilitat de les persones immigrants, posant en marxa mecanismes de regularització sobre la base de l'arrelament social i laboral d'aquestes persones.

Línia estratègica 2. **L'atenció social primària** **com a dispositiu bàsic d'inclusió** **en el territori**

• Objectiu estratègic

Potenciar i articular de forma integrada la xarxa de programes, serveis i prestacions socials d'atenció primària vinculada a la prevenció, l'atenció i la inserció de persones i grups vulnerables o en situació d'exclusió.

Les accions d'aquesta línia estratègica pretenen potenciar i articular de forma integrada i equilibrada en el territori els serveis de l'atenció social primària, amb l'objectiu de fer-ne un veritable dispositiu d'inclusió social a Barcelona.

L'atenció social primària s'articula a partir de diferents recursos: *a)* la xarxa bàsica dels 33 centres de serveis socials existents a la ciutat, com a punts integrats d'accés al sistema de recursos d'inclusió a Barcelona; *b)* els serveis d'atenció domiciliària (ajuda personal, neteja de la llar, compres i menjars a domicili, bugaderia, parament de la llar, arranjaments i acompanyaments) orientats a fer possible que persones amb dependència o dificultats socials puguin mantenir-se al seu domicili i entorn habitual; *c)* els serveis d'atenció a les urgències socials; *d)* els programes d'accés a l'habitatge i d'inserció sociola-

boral de persones en situació de fragilitat social; *e)* els serveis i prestacions adreçats a persones amb dificultat de cobertura de necessitats bàsiques, i a persones sense llar permanent, de manera especial a aquelles que travessen dinàmiques de desarrelament social amb poques o nul·les capacitats per iniciar processos de reinserció.

• Objectiu operatiu 1: portar a terme el Pla de millora de l'atenció social primària municipal

Accions

- Revisió de les ràtios professionals, d'acord amb el que estableix el IV Pla d'acció social (PAS) de Catalunya, en el marc d'un nou acord de finançament entre l'Ajuntament i la Generalitat, per al període 2005-2008. El IV PAS fixa una ràtio de 2 treballadors/es socials i 1,5 educadors/es socials per cada 15.000 habitants. Això implica, a Barcelona, arribar l'any 2008 a un total de 210 treballadors/es socials i 157 educadors/es socials en l'atenció primària.

- Revisió dels models de treball als centres de serveis socials per tal d'adaptar-los a les noves realitats socials de Barcelona, i millorar la capacitat i l'eficàcia de les respostes. *a)* Atenció personal i familiar: garantir el dret de tothom a la informació i la valoració de necessitats; elaboració i seguiment de plans de treball individuals o familiars—amb la participació de la persona atesa—sota els criteris d'atenció integral i contracte d'inclusió. *b)* Treball grupal i comunitari: participació activa dels centres de serveis socials en projectes i plans comunitaris, com a agents actius de

cohesió col·lectiva en el territori. *c)* Treball coordinat: sistematitzar la interrelació entre l'atenció social primària, els serveis públics educatius i de salut en el territori, i les xarxes de provisió associativa de serveis socials.

• Objectiu operatiu 2: implantar el nou model municipal integrat de serveis d'atenció domiciliària i de teleassistència

Accions

- Increment del nombre de persones ateses fins a assolir, l'any 2007, una taxa de cobertura del 4%, 13.000 persones a Barcelona (calculada sobre la població de 65 anys i més de la ciutat), amb una intensitat d'atenció adequada a les necessitats de cada persona o llar. Assolir el 2010, d'acord amb el marc legal i de finançament que estableixin la Generalitat i l'Estat, l'accés als serveis d'atenció domiciliària (SAD) en tant que servei públic universal.

- Completar, l'any 2006, la implantació del nou model. *a)* Diversificació dels serveis en dues grans modalitats: el SAD d'Atenció a la Dependència, ajustat a les necessitats de la gent gran fràgil i de les persones amb discapacitat, i el SAD Socioeducatiu, orientat a satisfer les necessitats de persones adultes i famílies desestructurades. *b)* En aquest context, extensió a tots els districtes de la ciutat de la cartera integrada de serveis (cura personal, compres i menjars, neteja, bugaderia, parament, arranjaments, atenció socioeducativa).

- Estendre, fins a l'any 2007, el servei de teleassistència a 25.000 persones d'edat avançada (més de 75 anys) que viuen soles.

Ampliar el servei, d'acord amb el marc legal i de finançament que estableixin la Generalitat i l'Estat, fins a l'objectiu d'universalitat l'any 2010, a partir de criteris progressius d'edat, renda i dependència. El servei —d'orientació preventiva i promotor de l'autonomia personal— inclourà l'atenció puntual les 24 hores de tots els dies de l'any, la custòdia de claus i el control de la inactivitat.

• **Objectiu operatiu 3: desenvolupar el programa de cobertura de necessitats bàsiques i d'atenció a persones sense sostre**

Accions

• Dissenyar, al llarg del període 2005-2010, el model mixt d'equipaments d'inclusió per a persones sense sostre, conformat per una xarxa compartida de centres municipals i concertats. En aquest marc, completar, entre 2005 i 2007, i sota criteris d'equilibri territorial, la xarxa municipal d'equipaments integrals per a persones sense sostre, amb l'objectiu de tenir en funcionament, l'any 2008, tres equipaments integrals públics amb una oferta adequada i diversificada de serveis: acolliment diürn socioeducatiu de caràcter obert, acolliment residencial de baixa exigència, i serveis d'higiene i alimentació.

• Implantar el nou programa de cobertura de necessitats alimentàries, integrant el conjunt d'agents de la ciutat, per tal de garantir l'accés de tothom a l'alimentació. En aquest context, completar, l'any 2005, la remodelació dels menjadors socials i la millora del servei, assegurant la vincu-

lació d'aquest a la xarxa d'atenció social, i garantint el nombre i la qualitat dels àpats diaris necessaris.

• Ampliar i remodelar, al llarg dels anys 2005 i 2006, amb caràcter integral, l'equipament del CMAUS (Centre Municipal d'Atenció a les Urgències Socials). Establir els protocols de relació necessaris, en l'atenció a les urgències socials, amb la resta de serveis socials municipals i, de manera específica, amb la Guàrdia Urbana. Consolidar els dispositius d'emergència social dotant-los dels mitjans materials i humans necessaris per tal de garantir una capacitat i un nivell de resposta adequat.

• Implantar, entre 2005 i 2007, el programa comú d'ajuts econòmics dels serveis socials municipals, com a instrument d'acció contra la vulnerabilitat econòmica. Introduir, al llarg del període 2006-2010, projectes innovadors de caràcter experimental (rendes d'inclusió), coordinats amb el Programa interdepartamental de la renda mínima d'inserció (PIRMI), d'acord amb la seva evolució futura i els itineraris d'inserció dels seus perceptors.

Línia estratègica 3. L'atenció social especialitzada com a dispositiu d'inclusió de col·lectius vulnerables

• **Objectiu estratègic**
Potenciar i articular de forma equilibrada en el territori la xarxa de serveis i equipaments socials d'atenció especialitzada, fins a assolir el nivell que permeti l'accés de tothom que en tinguí necessitat. Definir programes integrals d'inclu-

sió orientats als col·lectius vulnerables en funció de l'edat, la dependència, l'origen, el gènere o l'estructura de la llar.

Les accions d'aquesta línia estratègica pretenen potenciar i articular de forma equilibrada i harmònica en el territori els serveis i equipaments de l'atenció social especialitzada, amb l'objectiu de fer-ne un veritable dispositiu d'inclusió social a Barcelona.

Els serveis d'atenció especialitzada integren: *a)* programes orientats a donar suport als processos d'acollida i integració social de les persones immigrants, i a generar marcs de convivència intercultural; *b)* serveis que tenen per objectiu proveir els infants amb suport familiar fràgil d'un entorn educatiu de qualitat, reforçar les xarxes de suport social, i dotar-los dels recursos personals suficients per desenvolupar els seus projectes de futur; *c)* serveis orientats a promoure l'autonomia de les persones amb discapacitat: impuls a l'accessibilitat física i comunicativa, integració educativa i laboral en entorns normalitzats, atenció i suport social, promoció de la participació activa, *d)* serveis i programes adreçats a persones grans que requereixen mecanismes de suport personal amb l'objectiu de prevenir la fragilitat, i atendre les seves necessitats en la perspectiva d'envellir en un entorn afectiu, acollidor i inclusiu.

• **Objectiu operatiu 1: desenvolupar el programa d'atenció a les persones grans fràgils, per tal de facilitar un envelliment amb dignitat en un entorn acollidor i inclusiu**

Accions

- En el marc del nou model de Serveis d'Atenció Domiciliària (SAD): *a)* desenvolupar, al llarg del període 2006-2007, la modalitat "Serveis d'atenció a la dependència" orientada, de forma específica, a satisfer les necessitats de les persones grans en un conjunt de set activitats de la vida diària: mobilitat, cuina-alimentació, higiene-cura personal, compres, neteja de la llar, suport emocional i supervisió-control d'entorn; *b)* en tant que no s'assoleixi l'accés universal als SAD, l'any 2010, prioritzar-hi l'accés a partir de criteris socialment redistributius, de manera que s'atengui de forma prioritària la gent gran de renda més baixa i amb manca d'un entorn relacional de suport.

- Estendre, fins al 2007, el servei de tele-assistència a 25.000 persones d'edat avançada (de més de 75 anys) que viuen soles. Ampliar el servei fins a l'objectiu d'universalitat el 2010. El servei —d'orientació preventiva i promotor de l'autonomia personal— inclourà l'atenció puntual les 24 hores del dia tots els dies de l'any, la custòdia de claus i el control de la inactivitat.

- Estendre, l'any 2005, a tots els districtes, els protocols de detecció i intervenció en casos de violència vers les persones grans, i posar en marxa, abans d'acabar l'any 2007, l'equip de suport interprofessional de ciutat. Millorar l'acollida d'urgències socials a la gent gran.

- Incrementar el nombre d'habitatges municipals tutelats i amb serveis per a la gent gran, fins a disposar de 680 habitatges en funcionament el 2007 i un mínim de 1.000 habitatges el 2010. Desenvolupar, en el marc

d'aquests habitatges, un model de suport social integral i de qualitat: atenció individual, actuacions preventives, servei de tele-assistència, SAD, manteniment i neteja, i suport a la integració comunitària.

- Acordar i signar amb la Generalitat, l'any 2005, un nou pla de creació de centres de dia i residències públiques de gent gran a Barcelona. Aquest pla ha de preveure, per al període 2005-2010, la generació d'un mínim de 2.500 places de residència i 800 places de centre de dia sostingudes amb fons públics a la ciutat de Barcelona.

• Objectiu operatiu 2: desenvolupar el programa de promoció de la vida autònoma de les persones amb discapacitat, fent de l'accessibilitat i l'atenció social els eixos bàsics d'inclusió

Accions

- Completar l'any 2006 l'aplicació del Pla municipal d'accessibilitat (serveis i sistemes de transport, espai públic i equipaments). Consolidar el model integral de mobilitat accessible de Barcelona: *a)* adaptació del 100% del transport públic regular l'any 2006; i *b)* universalització, al llarg del període 2005-2007, del servei de transport públic especial "Porta a porta": 20 autobusos, 120 taxis adaptats i extensió progressiva, en l'horitzó del 2010, al conjunt de municipis de l'àrea metropolitana.

- Garantir, al llarg del període 2005-2007, la implantació de les propostes recollides al document d'accessibilitat comunicativa als serveis municipals d'atenció

presencial al públic. Definir, per al període 2007-2010, un pla d'accessibilitat comunicativa del conjunt de sistemes d'informació i comunicació de l'Ajuntament, per a persones amb discapacitats visuals o auditives i altres dificultats de comunicació.

- En el marc del nou model de SAD: *a)* garantir l'any 2007 una taxa mínima del 6% de persones amb discapacitat, menors de 65 anys, sobre el total de població atesa; *b)* garantir una intensitat d'atenció i una cartera de serveis adequada a les necessitats de cada persona, segons la intensitat de la seva discapacitat i el nivell de disponibilitat de suport sociofamiliar. En l'horitzó del 2010, garantir l'accés al SAD de totes les persones amb discapacitat, amb algun dels dos barems (o tercera persona o mobilitat reduïda), no atesos en serveis residencials ni diürns.

- Acordar i signar amb la Generalitat, l'any 2005, un acord de creació de places de centres de dia i serveis residencials per a persones amb discapacitats físiques, psíquiques i malalties mentals. L'acord ha de preveure, per al període 2005-2010, la creació d'un mínim de 100 places de centres de dia i 540 places residencials sostingudes amb fons públics.

• Objectiu operatiu 3: desenvolupar, de forma equilibrada en el territori, la xarxa de suport a les famílies vulnerables i la infància en risc, per tal de facilitar la realització dels seus projectes vitals

Accions

- Generar, d'acord amb la Generalitat, al llarg del període 2005-2010, la xarxa de recursos de suport a les famílies (aco-

lliment, espais familiars, mediació, punts de trobada...), articulada en l'atenció social primària. Implantar, al llarg del període 2006-2007, la dimensió de serveis socioeducatius dels SAD, orientada—entre altres supòsits— a aconseguir l'autonomia i la integració social d'unitats familiars desestructurades. Garantir que l'atenció socioeducativa arriba, el 2007, al 12% de les hores d'atenció domiciliària a la ciutat.

- Participar activament, d'acord amb la Generalitat, en la redefinició del model d'atenció a la infància en risc. A Barcelona, per al període 2005-2010, aquest fet es concreta en tres eixos prioritaris: *a)* la revisió del model de centres oberts; *b)* la potenciació i diversificació dels perfils professionals dels 11 EAIA (equips d'atenció a la infància i l'adolescència) de Barcelona; *c)* la millora dels dispositius d'atenció als menors estrangers sense referents familiars.

- Desenvolupar, entre 2005 i 2010, el conjunt de protocols i pautes de treball que canalitzin l'aportació dels serveis de benestar social al desenvolupament del pla operatiu contra la violència vers les dones: acolliments d'urgència, suport socioeducatiu, ajuts econòmics d'inclusió, accés a l'habitatge i inserció laboral.

- **Objectiu operatiu 4: desenvolupar els programes socials que permeten incorporar la diversitat d'origen i cultural com un valor bàsic de la ciutat inclusiva**

Accions

- Potenciar, articular, i coordinar amb l'atenció social primària, la xarxa de dispositius socials d'acollida i interculturalitat

(SAIER, serveis lingüístics, mediació intercultural). Garantir, entre 2005 i 2007 un mínim de deu projectes de mediació intercultural comunitària, l'extensió de la mediació veïnal a tots els districtes, i el suport als programes d'acollida dels districtes i de les xarxes associatives dels barris de la ciutat.

- Aprovar, l'any 2005, el Programa municipal de poble gitano, en el marc del Consell del Poble Gitano de Barcelona, com a estructurador de les iniciatives orientades a la inclusió social i el reconeixement cultural dels gitanos i gitanes de Barcelona. Acordar, amb la Generalitat, el programa d'acció social per al col·lectiu de població itinerant, per tal de treballar itineraris d'inserció socioeducativa, laboral i d'accés a l'habitatge.

Línia estratègica 4. Programes d'inclusió transversals per un desenvolupament humà sense exclusions

- **Objectiu estratègic**
Definir de forma transversal programes i serveis d'inclusió en les dimensions bàsiques del desenvolupament humà: els àmbits socioeducatiu i sociosanitari, l'accés a l'habitatge i la inserció laboral de persones i col·lectius vulnerables.

Les accions d'aquesta línia estratègica estan enfocades a vincular els diferents col·lectius definits en les dues línies de treball anteriors (persones sense llar estable, famílies vulnerables, immigrants en procés d'integració, dones en risc, gent gran fràgil, persones amb discapacitat) a les dues

palanques clau de l'autonomia personal: l'habitatge i la inserció sociolaboral, així com a processos socioeducatius i d'accés a recursos de salut.

- **Objectiu operatiu 1: desenvolupar el programa d'habitatges per la inclusió social, com a recurs bàsic d'autonomia en els itineraris personals d'inserció social**

Accions

- Posar en marxa, l'any 2005, el programa d'habitatges amb suport social: entrada en funcionament dels primers deu habitatges. Incorporació, entre 2006 i 2010, d'un mínim de vuit habitatges per any, de manera que la ciutat disposi, el 2010, d'un parc públic mínim de cinquanta apartaments amb suport social, amb presència a tots els districtes. Els habitatges es destinaran a diferents col·lectius en risc social, com a recurs d'allotjament temporal, amb suport dels serveis socials, per tal d'afavorir processos i itineraris d'inserció.

- Signar, l'any 2005, entre l'Ajuntament, la Generalitat i altres agents socials, un acord per a la consolidació i l'enfortiment del Servei de Suport per a l'Accés a l'Habitatge. Aconseguir, entre 2005 i 2010, la formalització d'un mínim de 2.000 nous contractes de lloguer. El programa pretén facilitar l'accés a un lloguer assequible a persones/famílies provinents del programa d'apartaments amb suport social, o bé a persones ateses a la xarxa d'atenció social primària, per mitjà de l'activació d'un conjunt integrat i flexible de recursos i serveis (assegurances, avals, ajuts, seguiments i suports socials).

• **Objectiu operatiu 2: desenvolupar el programa d'inserció laboral de persones en risc d'exclusió, com a recurs bàsic d'autonomia en els itineraris personals d'inclusió social**

Accions

• Enfortir els programes d'inserció laboral de persones vulnerables a l'exclusió. Aconseguir, entre 2005 i 2010, un mínim de 5.000 nous contractes laborals, tot i incrementant les taxes d'inserció de les persones ateses. Potenciar, en concret: 1) el Servei d'Inserció Sociolaboral, adreçat a construir itineraris personalitzats d'accés al treball de persones ateses a la xarxa municipal d'atenció social primària; 2) el Servei d'Orientació, Formació i Suport a la Inserció Laboral (EAL), adreçat a oferir recursos formatius i acompanyar processos d'inserció laboral de persones amb disminució; 3) els programes d'inserció laboral d'immigrants (SAIER) i de minories ètniques (poble gitano).

• Enfortir els processos personalitzats d'inserció laboral vinculats a la percepció de la RMI (renda mínima d'inserció), de manera que aquesta compleixi el seu doble objectiu de mecanisme contra la pobresa i d'instrument actiu d'inclusió sociolaboral. En aquest context, promoure —conjuntament amb la Generalitat— la construcció de marcs de suport a les empreses d'inserció i entitats d'iniciativa social que treballen a Barcelona per la inclusió de col·lectius en dificultats. Revisar i aprofundir l'aplicació de les clàusules socials en els processos de contractació municipal.

• **Objectiu operatiu 3: desenvolupar protocols de coordinació i mètodes de treball en xarxa entre els equips socials, sanitaris i educatius que operen en el territori, per tal de promoure condicions d'inclusió en dues dimensions bàsiques del desenvolupament humà: la salut i la formació**

Accions

• Definir, entre 2005 i 2010, plans de treball conjunts entre les xarxes d'atenció primària de serveis socials, salut, salut mental i atenció a les drogodependències, orientats a la prevenció, l'atenció i el suport a col·lectius vulnerables des d'una perspectiva sociosanitària. Prioritzar, entre 2005 i 2007, abordatges compartits i experiències pilot en tres àmbits: *a)* l'atenció domiciliària a les persones en situació de dependència; *b)* el col·lectiu que exerceix la prostitució en condicions marginals; i *c)* el col·lectiu de persones drogodependents en situació d'exclusió.

• Definir, entre 2005 i 2010, plans de treball conjunts entre els equips d'atenció social, els equips educatius dels centres i les famílies, pel que fa al suport socioeducatiu integral d'infants i joves en risc social. Prioritzar, entre 2005 i 2007, abordatges compartits en tres àmbits: *a)* el treball de prevenció i tractament de l'absentisme i el fracàs escolar; *b)* la dimensió socioeducativa dels serveis d'atenció precoç per a la petita infància amb discapacitats; *c)* el programa d'ajuts econòmics de serveis socials per a l'accés a recursos educatius (ajuts d'escola bressol, ajuts de menjador i de material escolar i beques per a activitats de lleure educatiu).

• Enfortir el programa "A partir del carrer", en tant que recurs d'acció socioeducativa orientat a potenciar el carrer com a espai educatiu, i a vincular els joves al teixit associatiu i de serveis de proximitat. Definir i concretar, entre 2005 i 2007, la vinculació d'aquest programa al Projecte Educatiu de Ciutat.

Línia estratègica 5.

La participació i l'acció comunitària: la dimensió relacional d'una Barcelona amb cohesió i benestar

• Objectiu estratègic

Enfortir la dimensió de promoció social i acció comunitària, i la participació ciutadana i dels agents socials, en el conjunt de programes municipals d'inclusió. Promoure l'articulació de xarxes de relacions comunitàries, en els barris de Barcelona, com a factor per a una ciutat inclusiva.

• **Objectiu operatiu 1: aconseguir la implicació del teixit social i de la ciutadania en el procés de desenvolupament del Pla municipal per a la inclusió social**

Accions

• Signar l'any 2005 i desplegar —entre 2005 i 2010— l'Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva, com un espai on l'Ajuntament i les entitats participants es comprometen a: 1) impulsar la reflexió orientada a la pràctica innovadora; 2) acordar mecanismes d'intercanvi d'informació i aprenentatge mutu sobre pràctiques d'inclusió; 3) impulsar projectes d'acció

sobre la base d'objectius compartits i treball en xarxa.

- Consolidar els consells sectorials de participació social, potenciant la seva pluralitat i capacitat d'incidència, d'acord amb les normes reguladores municipals. Enfortir el CMBS (Consell Municipal de Benestar Social) com a espai de referència per al seguiment del Pla municipal per a la inclusió social. Impulsar, de forma específica, la dinàmica del Grup de Treball d'Inclusió—en el marc del CMBS—com a àmbit de reflexió i proposta que permeti anar enriquint els programes i serveis municipals contra l'exclusió.

- Impulsar la cultura i les accions de responsabilitat social de les empreses. Expandir i consolidar, en concret, el Projecte B3 (Barcelona, Beneficis, Benestar) com a programa de cooperació entre el món empresarial i el teixit d'entitats de la ciutat, per tal d'impulsar iniciatives fruit de la col·laboració mútua, que elevin els nivells de cohesió social a Barcelona.

- **Objectiu operatiu 2: elaborar, de forma participativa, el Programa municipal per l'acció comunitària**

Accions

- Donar suport, per mitjà del Servei d'Acció Comunitària de la Direcció de

Benestar Social, a les iniciatives dels barris i els territoris de Barcelona que proposin realitzar plans comunitaris. Garantir, entre 2005 i 2007, l'aprovació i posada en marxa de plans comunitaris als deu districtes de la ciutat.

- Generalitzar de forma progressiva, entre 2005 i 2010, a tots els districtes de Barcelona, els programes d'acció comunitària impulsats a escala general de ciutat: "Bon veïnatge", "Bancs de temps", "Viure i conviure" (ampliació i diversificació del tipus de convivències), "Mediació comunitària i veïnal", i Programa de foment del voluntariat.

Línia estratègica 6.

El coneixement, l'intercanvi i la cooperació: aprendre per millorar amb l'objectiu d'una ciutat inclusiva

- **Objectiu estratègic**
Generar un sistema adequat d'informació i coneixement dels perfils socials i les dinàmiques d'exclusió i inclusió a la ciutat, de l'evolució de les polítiques de benestar que impacten sobre la realitat de Barcelona, i dels nivells d'accés de la ciutadania als drets socials. Impulsar la participació de Barcelona en espais d'intercanvi i cooperació sobre polítiques d'inclusió social.

Accions

- Consolidar el Sistema d'Indicadors i l'Observatori de la Inclusió Social en el marc de l'Observatori Barcelona, per tal de conèixer les dimensions on es produeixen dèficits d'inclusió, avaluar els resultats de les polítiques municipals, i resseguir la dinàmica evolutiva de totes les variables. Donar resposta adequada a les necessitats de recerca vinculada a la inclusió social. I potenciar la revista *Barcelona Societat*, en l'àmbit dels serveis a les persones, com a espai apropiat de reflexió i vehicle de coneixement del projecte de ciutat inclusiva.

- Potenciar la presència de Barcelona en el Fòrum de Benestar Social d'Eurocities, i en els programes que s'articulen en el marc d'aquest Fòrum. Participació en l'URBAL i altres projectes vinculats a la inclusió social que relacionin ciutats europees i d'Amèrica Llatina. Fomentar la presència activa de Barcelona en el Fòrum d'Autoritats Locals per la Inclusió Social, i en les xarxes i projectes que es generin en el context d'aquest fòrum.